

คำวินิจฉัย ของนายปรีชา เถลิฆะวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๔๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒

เรื่อง บริษัท พินิจสมบัติ จำกัด กับพวกรวม ๕ คน ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประกาศของธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ออกตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยจากผู้ร้องในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่คดีได้ ตามมาตรา ๖

คดีนี้ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ได้เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท พินิจสมบัติ จำกัด กับพวกรวม ๕ คน เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ตามคดีแพ่งหมายเลขดำของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ที่ ๒๗๑๗๓/๒๕๔๑ ใจความว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๗ จำเลยที่ ๑ ได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน เลขที่ ๑/๒๕๓๗ สัญญาว่าจะใช้เงินแก่โจทก์ ๒๓,๑๐๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันออกตั๋วจำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปครบถ้วนตามตั๋วแล้ว โดยมีจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ กรรมการของจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ค้ำประกัน ต่อมาเมื่อตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนด จำเลยที่ ๑ ได้ออกตั๋วฉบับใหม่เลขที่ ๑/๒๕๓๘ สัญญาว่าจะใช้เงินจำนวน ๒๓,๑๐๐,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ภายใน ๑๘๐ วัน พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๓.๗๕ ต่อปีนับแต่วันออกตั๋ว จำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ใช้เงินตามตั๋วและดอกเบี้ยแก่โจทก์ตามกำหนด จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ออกตั๋วและจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในฐานะผู้ค้ำประกันจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้เงินตามตั๋ว จำนวน ๒๓,๑๐๐,๐๐๐ บาท และดอกเบี้ยจำนวน ๑๔,๖๕๐,๘๖๕.๘๖ บาท รวมเป็นเงิน ๓๗,๗๕๐,๘๖๕.๘๖ บาท แก่โจทก์ โดยโจทก์คิดอัตราดอกเบี้ยอัตราสูงสุดร้อยละ ๒๕ ต่อปี ตามประกาศของธนาคารโจทก์ ซึ่งออกตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

จำเลยทั้งห้า ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ซึ่งเป็นผู้ร้อง ยื่นคำให้การปฏิเสธว่า ตามตั๋วสัญญาใช้เงินเลขที่ ๑/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๘ จำเลยที่ ๑ ยอมชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์อัตราร้อยละ ๑๓.๗๕ ต่อปี ฉะนั้น หากจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินก็ต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ในอัตราดังกล่าว การที่โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี จึงขัดต่อกฎหมายเพราะโจทก์เรียกร้อง

ดอกเบ็ญจจากจำเลยเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตัวสัญญาใช้เงิน ฟ้องโจทก์เกี่ยวกับดอกเบ็ญจจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเห็นว่าประกาศกำหนดอัตราดอกเบ็ญจอัตราสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบ็ญจอัตราสูงสุด จากจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ซึ่งศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดี เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

คดีอยู่ระหว่างสืบพยานโจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบ็ญจอัตราสูงสุดของโจทก์ที่ออกภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบ็ญจอัตราสูงสุดจากจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ซึ่งศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีเป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย มิได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่ออกกฎหมาย หรือข้อบังคับ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้รื้อการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ได้ส่งคำร้องของผู้ร้อง (จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔) มายังศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้ว มีมติให้รับคำร้องของผู้ร้อง (จำเลย) ไว้ดำเนินการต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐

ได้พิจารณาแล้ว คดีมีปัญหาว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบ็ญจสูงสุดของธนาคารโจทก์ ที่ออกโดยอาศัยประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบ็ญจและส่วนลด ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในเวลาทำสัญญาตามคำฟ้องของโจทก์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ไม่มีผลใช้บังคับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่

ได้พิจารณาแล้ว จำเลย (ผู้ร้อง) ให้การต่อสู้มาในคำให้การว่า จำเลยที่ ๑ ผู้ออกตัวต้องรับผิดชอบชำระดอกเบ็ญจแก่โจทก์ตามตัวในอัตราร้อยละ ๑๓.๗๕ ต่อปี การที่โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระดอกเบ็ญจในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี จึงขัดต่อกฎหมาย เพราะโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกดอกเบ็ญจจากจำเลยเกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในตัว

คำให้การของจำเลยดังกล่าวจึงไม่ได้ตั้งประเด็น เรื่อง ประกาศกำหนดดอกเบ็ญจอัตราสูงสุดของธนาคารโจทก์ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบ็ญจอัตราสูงสุดจากจำเลยเป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่มีผลใช้บังคับตามมาตรา ๖ ปัญหาที่จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ได้เป็นประเด็นในศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ข้ออ้างในคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญที่ว่า ศาลแพ่งกรุงเทพใต้จะใช้ประกาศของธนาคารโจทก์ดังกล่าวมาใช้บังคับแก่คดี จึงไม่อาจรับฟังได้

อย่างไรก็ดี ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยจากจำเลย ซึ่งออกตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ประการแรก ประกาศของธนาคารโจทก์ เรื่อง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุด เป็นประกาศของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นเอกชนมิใช่ประกาศของทางราชการที่ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ส่วนประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยก็เป็นประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งมีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติเช่นเดียวกัน ประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งศาลจังหวัดสงขลาส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีนายเกรียงศักดิ์ แซ่เล่า เป็นผู้ร้อง

อนึ่ง ประกาศของธนาคารโจทก์ก็ดี ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวก็ดี ผู้ทำคำวินิจฉัย เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยส่วนตนที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ว่า ประกาศดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่คู่ความฝ่ายที่อ้างเอาประโยชน์จะต้องนำสืบในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรม (คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๕๐/๒๕๓๐) ไม่ใช่ข้อกฎหมายที่ศาลรู้เอง จึงไม่ใช่บทกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดี โดยอ้างว่าประกาศดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับเพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ได้ ข้ออ้างตามคำร้องของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

วินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ